

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Literatura pro vyšší gymnázium
Název učebního materiálu:	Tomáš Štítný ze Štítného
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0318
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	1. ročník čtyřletého gymnázia, 5. ročník osmiletého gymnázia
Autor:	Mgr. Radka Stražilová
Datum vytvoření:	10. 4. 2014
Datum ověření ve výuce:	16. 5. 2014
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Očekávaný výstup:	Student se pomocí ukázky textu seznámí s vybranými názory Tomáše Štítného, zformuluje základní myšlenky textu, posoudí odlišnosti textu od současné jazykové normy, vyhledá příklady přirovnání, zamyslí se nad aktuálností textu.
Metodické poznámky:	Osvědčilo se plnit úkoly postupně – společně přečteme výchozí text a zadání jednotlivých úkolů, pak studenti pracují samostatně (písemně formulují odpovědi), nakonec ústní formou zkontrolujeme správnost řešení.

Tomáš Štítný ze Štítného – pracovní list

Výchozí text:

Tomáš Štítný ze Štítného: Knížky sestery o obecných věcech křesťanských - Pánóm (kráceno)

Protož páni tak mají panovati, jakož je práva vedú, ale ne, jakž chtiec; neb ne oni jsú nad právem ustaveni, ale nad nimi j' právo, avšakž mohú podlé práva některá práva nehodná proměňovati a dobrá ustavovati s povolením své obce aneb starších z obce, úřadu svého právem. A protož snad také i slovú páni, neb jim toho přeje právo; ale slušie jim to činiti s múdrostí pro obecné dobré a s dobrú radú. A protož slušné j' pánóm Písma poslúchati a kazatelóv spravedlivých a býti rozumnu, jakož jim i Šalamún radi, řka:

”Poslúchajte, králi, a rozumějte! Naučte se, súdece, ješto súdíte kraje zemské! Přichylte svoji uši, ješto máte pod sebou lid mnohý, a mílo j' vám, že se okolo vás trú zástupové lidští. Neb dána j' vám od Boha moc Najvyššieho, jenž otieže vašich skutkov a projde myšlenie vaše, že jsúce služebníci jeho právě jste nesúdili. ... Pakli kto svým panováním upadne od pravdy božieho zpořiezenie a podštíváním těch padlých andělóv, ješto jsú se svú zlu žádostí od pravdy hnuli, že sám pro svú hrdú žádost, ale ne pro obecné dobré panuje, však proto bez své vóle jest služebník boží, jakož jsú i črtie boží služebníci, ač i nechtiec, když jedny nuzie pro jich hříechy a druhým odplaty v nebesiech přičinějí; neb i ze zlého umie buoh vybrati dobré. Takt' jest právě o těch pániech, ješto ne pro boží způsob, ale pro svú mysl hrdú, jakož sem řekl, hlédají, aby panovali; kakž kolivěk někdy pravdu učinie, však to ne pro bóh, ale pro se činie. A kakžkoli své chudiny bránie, však ne jako slepička svých kuřátek před luňákem, ale jako pes brání mrchy, aby jie nejedli jiní psi, ale aby i on sám ohlodal všicku.

Otázky a úkoly:

1. Vyber správná tvrzení:

- a) text je určen mužům, ne ženám
- b) autor chválí panský stav
- c) text obsahuje domněnku, proč je užíváno označení páni
- d) v textu je obsažen odkaz na biblického krále

2. Vyhledej příklady odlišnosti textu od současné jazykové normy, povšimni si především změn hláskových.

.....

3. U podtržených výrazů odůvodni užití velkých písmen.

4. Vyhledej příklad alespoň dvou přirovnání a vysvětli jejich význam.

.....
.....

5. Posuď, zda je v textu obsažena kritika. Pokud ano, vysvětli a dolož konkrétními pasážemi, v čem spočívá.

6. Zformuluj základní myšlenky textu:

-
-
-

7. Jaké rady by měli vyslyšet současní politici? (alespoň 3-5 rad zapiš)

-
-
-
-
-

Tomáš Štítňý ze Štítňého – pracovní list, pro učitele

Výchozí text:

Tomáš Štítňý ze Štítňého: *Knížky sestery o obecných věcech křesťanských - Pánóm (kráceno)*

Protož páni tak mají panovati, jakož je práva vedú, ale ne, jakž chtiec; neb ne oni jsú nad právem ustaveni, ale nad nimi j' právo, avšakž mohú podlé práva některá práva nehodná proměňovati a dobrá ustavovati s povolením své obce aneb starších z obce, úřadu svého právem. A protož snad také i slovu páni, neb jim toho přeje právo; ale slušie jim to činiti s moudrostí pro obecné dobré a s dobrou radú. A protož slušné j' pánóm Písma poslúchati a kazatelóv spravedlivých a býti rozumnu, jakož jim i Šalamún radí, řka: "Poslúchajte, králi, a rozumějte! Naučte se, súdece, ješto súdíte kraje zemské! Přichylte svoji uši, ješto máte pod sebou lid mnohý, a mílo j' vám, že se okolo vás trú zástupové lidští. Neb dána j' vám od Boha moc Najvyššieho, jenž otieže vašich skutkov a projde myšlenie vaše, že jsúce služebníci jeho právě jste nesúdili. ... Pakli kto svým panováním upadne od pravdy božieho zpořiezenie a podštíváním těch padlých andělóv, ješto jsú se svú zlú žádostí od pravdy hnuli, že sám pro svú hrdú žádost, ale ne pro obecné dobré panuje, však proto bez své vóle jest služebník boží, jakož jsú i črtie boží služebníci, ač i nechtiec, když jedny nuzie pro jich hřiechy a druhým odplaty v nebesiech přičinějí; neb i ze zlého umie buoh vybrati dobré. Takt' jest právě o těch pániech, ješto ne pro boží způsob, ale pro svú mysl hrdú, jakož sem řekl, hlédají, aby panovali; kakž kolivěk někdy pravdu učinie, však to ne pro böh, ale pro se činie. A kakžkoli své chudiny branie, však ne jako slepička svých kuřátek před luňákem, ale jako pes brání mrchy, aby jie nejedli jiní psi, ale aby i on sám ohlodal všicku.

Otázky a úkoly:

1. Vyber správná tvrzení:

- a. text je určen mužům, ne ženám
- b. autor chválí panský stav
- c. text obsahuje domněnku, proč je užíváno označení páni
- d. v textu je obsažen odkaz na biblického krále

2. Vyhledej příklady odlišnosti textu od současné jazykové normy, povšimni si především změn hláskových.

Např. vedú-vedou, chtiec-chtíc, buoh-bůh, najvyššieho-nejvyššího...

3. U podtržených výrazů odůvodni užití velkých písmen.

Písma = Bible; Boha = myslí tím konkrétního boha křesťanského; Najvyššieho = synonymum pro Boha (slovosled!)

4. Vyhledej příklad alespoň dvou přirovnání a vysvětli jejich význam.

Např.

- *...proto bez své vóle jest služebník boží, jakož jsú i črtie boží služebníci... => panovník podléhající své pýše je přirovnáván k čertovi, je stejný služebník boží jako on*
- *... své chudiny branie, však ne jako slepička svých kuřátek před luňákem, ale jako pes brání mrchy...=> páni nechrání chudé kvůli tomu, že by se o ně báli, protože je mají rádi, ale proto, že chudí jsou pro ně zdrojem obživy/bohatství*

5. Posud', zda je v textu obsažena kritika. Pokud ano, vysvětli a dolož konkrétními pasážemi, v čem spočívá.

Většina textu je kritická – kritika panského stavu, viz např. přirovnání výše

6. Zformuluj základní myšlenky textu:

Např.

- *Páni (rozuměj vládci) mají panovat podle práva, a ne jak chtějí*
- *Páni mají ctít Písmo, Boží vůli*
- *Pokud se páni písma nedrží, jsou špatnými vládci*